

نقش سراهای محله در تحقق اهداف مدیریت شهری؛ مورد مطالعه، منطقه ۷ کلان شهر تهران

سیدمهدی موسی کاظمی* - دانشیار گروه جغرافیا دانشگاه پیام نور دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
ربابه الماسی - کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، تهران، ایران

The role of neighborhood houses in realization of urban management purposes; Case Study, Region seven of metropolitan Tehran

Abstract

Since humans are social creatures, social needs are answered in public spaces. Therefore spaces that have the ability to respond to the humans cultural-social needs are essential. In recent decades, changing the way we live in societies fade collective and social activities are popular in large cities. Problems related to the neighborhood units of Tehran metropolitan, along with weakness in urban management, urban growth rapid and sustainable neighborhoods issue in Tehran caused to be established the house of the neighborhood. Neighborhood houses are one of the tools of empowerment and participation of people relying on the local management approach and implementation of the healthy city that with the establishment in Tehran neighborhoods as facilitator, improves the health of residents through public participation and intersectional collaboration.

Research question is that the homes in the neighborhood to what extent have been successful in realization urban management goals in region seven of Tehran metropolitan? Research method is analytical and based on field observations and interviews with Managers of neighborhood houses by questionnaire. The results show that Salamat (health), Elm va Zengi (science and life) and Tasnim homes has been more successful than others. It was also found that neighborhood houses in various neighborhoods in terms of function and activity levels are significantly different from each other, as well as the success of neighborhood homes in achieving the goals of urban management, due to lack of sufficient evidence have not confirmed by researchers.

Keywords: neighborhood house, community management, urban management, Tehran region 7.

چکیده

از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است، نیازهای اجتماعی او در فضاهای جمعی پاسخ داده می شود. لذا فضاهایی که قابلیت پاسخ گویی به نیازهای فرهنگی - اجتماعی انسان را داشته باشد امری ضروری است. در دهه های اخیر با متحول شدن شکل زندگی در جوامع مختلف، شاهد کم رنگ شدن فعالیت های جمعی و اجتماعی مردمی در کلان شهرها هستیم. رفع مشکلات مرتبط به محله های تهران و رشد سریع تهران در کنار ضعف در مدیریت شهری و نیز موضوع پایداری اجتماعی محله ها باعث شده در تهران سراهای محله ایجاد شوند. سرای محله می تواند یکی از ابزارهای توانمندسازی و جلب مشارکت مردمی با تکیه بر رویکرد محله محوری و اجرای شهر سالم باشد که با استقرار در محلات شهر تهران به عنوان تسهیل گر، سطح سلامت ساکنان محله را از طریق مشارکت همگانی و همکاریهای بین بخشی ارتقا می بخشد. برای ارزیابی میزان تحقق این اهداف، این پژوهش این سوال را مطرح می کند که سراهای محله تا چه میزان در تحقق اهداف مدیریت شهری منطقه هفت کلانشهر تهران موفق بوده اند؟ روش تحقیق توصیفی - تحلیلی مبتنی بر مشاهده میدانی، مصاحبه و نظرخواهی با پرسشنامه در مورد فعالیت خانه های سراهای محله از مدیران و دبیران سراهای محله است. نتایج نشان می دهد خانه های سلامت، علم و زندگی و خانه تسنیم دارای موفقیت بیشتری نسبت به سایر خانه ها بوده اند. همچنین مشخص شد که سراهای محله در محلات مختلف از نظر کارکردی و میزان فعالیت با یکدیگر دارای تفاوت معناداری هستند، بعلاوه موفقیت سراهای محله در تحقق اهداف مدیریت شهری، به علت عدم دستیابی محقق به شواهد کافی مورد تأیید قرار نگرفت.

کلید واژه ها: سرای محله، مدیریت محله، مدیریت شهری، منطقه ۷ تهران

مقدمه

باشند تا ساکنین محله‌ها مجبور نباشند جهت رفع نیازهای فرهنگی-اجتماعی خود با صرف هزینه بالا و زمان طولانی، به نقاط دیگر شهر بروند. همچنین قابلیت‌ها و ظرفیت‌های سرای محله با توجه به اختیاراتی که از طرف شهرداری به سرای محله واگذار شده است می‌تواند برخی از مشکلات مربوط به عدم حضور مردم در طرح‌های مشارکتی را حل نماید (مولایی ۱۳۹۰، ص ۴). مدیریت محله و سرای محله به عنوان پدیده‌ای جدید در نظام مدیریت شهری، از ابداعات و خلاقیت‌های اثر بخش و ماندگار مدیران ارشد شهری است که در ابعاد فرهنگی، حقوقی و اقتصادی محله‌ای جای کار بسیار دارد تا پژوهشگران محله، کارشناسان، مدیران و ایده پردازان عرصه شهری در خصوص آن به تولید فکر، طرح و برنامه بپردازند (شهرداری منطقه ۷ تهران ۱۳۹۱، ص ۱۵).

ساختار مدیریت شهری تهران و سایر کلان شهرهای ایران به رغم شکل گیری شوراهای اسلامی شهر و ویژگی‌های یک مدیریت محلی مشارکتی مدرن و دموکراتیک را ندارند. در این نظام ارتباط ارگانیک میان شورا، شهرداری و شهروندان دیده نمی‌شود. این موضوع از سویی پرداختن به مباحث جدید مدیریت شهری و تغییرات بنیادی ساز و کارهای حاکم بر وضعیت موجود مدیریت شهرهای ایران به ویژه کلان شهر تهران را در کانون توجه مدیران و صاحب نظران مطالعات شهری قرار می‌دهد و از دیگر سو، مطالعه تجارب ارزشمند جهانی ما را از چالش‌های مدیریتی نیروی انسانی منابع مالی حقوقی و قانونی در جهت تحقق مطلوب یک نظام مدیریتی محله محور در ایران آگاه می‌سازد (فنی و صارمی ۱۳۸۷، ص ۵۴).

ایجاد سراهای محله از سال ۱۳۸۸ به صورت جدی از سوی مسئولان مورد توجه قرار گرفته است. این مکان‌ها می‌توانند در توسعه فضایی محله بسیار کارآمد باشند. با توجه به کارکردهایی که در این سراهای وجود دارد، موضوع و هدف تحقیق حاضر

در گذشته محلات، نوعی نظام اداری بوده اند که تأمین امنیت، مسائل حقوقی و مسائل اقتصادی مثل جمع کردن مالیات‌ها در آنها تا حد زیادی توسط خود ساکنین و بزرگان محلات انجام می‌شده است. به این ترتیب مردم در اداره شهر که از تجمع محلات شکل می‌گرفت، مشارکت داشتند. امروزه دولت به عنوان یک نظام حاکم، بخش عمده‌ای از اداره شهرها و مخصوصاً کلان شهرهایی مانند تهران را در دست گرفته و جایی برای مشارکت مردم باقی نمانده است. امروزه نکته مهم در مدیریت شهری این است که نهادهایی ایجاد شود که بر اساس آنها مردم هر چه بیشتر در امور سهیم شوند (شهرداری منطقه ۷ تهران ۱۳۹۱، ص ۱۵). در دهه‌های اخیر متحول شدن شکل زندگی در جوامع باعث کم رنگ شدن فعالیت‌های جمعی و اجتماعی مردم در کلان شهرها شده است. دیگر خبری از محلات مسکونی، کوچه‌های باریک و میدانها و بازارهای محلی نیست. جای آنها را مجتمع‌های مسکونی بلند مرتبه خیابانهای عریض، اتوبان‌ها و مجتمع‌های تجاری کوچک و بزرگی گرفته‌اند که نه تنها زمینه رشد روابط و تعاملات اجتماعی در جامعه را فراهم نکرده‌اند بلکه موجبات کم رنگ شدن اجتماعات مردمی در سطح شهرها را فراهم کرده‌اند. امروزه بسیاری از مفاهیم فرهنگی-اجتماعی جامعه که در قالب جشن‌ها، نمایش‌های آیینی ملی و عزاداری‌های مذهبی در جامعه عینیت پیدا می‌کنند در حال فراموشی است. جز مکان‌های محدود در شهرها که بستری برای رویدادن این اتفاقات می‌باشند فضاهای دیگری مهیا نیست. بنابراین می‌توان مهمترین دلیل این موضوع را کمبود فضاهایی دانست که بتوانند پاسخی به این نوع از فعالیتها باشند. در راستای این کمبود سراهای محله برای رفع تأمین نیازهای فرهنگی اجتماعی محله طراحی و ایجاد شده‌اند. انتظار می‌رود این سراهای بتوانند نیازهای مختلف ساکنان اطراف خود را با تخصیص فضاهایی با کیفیت مطلوب پاسخگو

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

۱۸۴

ارزیابی نقش سراهای محله در تحقق اهداف مدیریت شهری است. برای تحقیق این موضوع، این سوال مطرح می شود که؛ سراهای محله تا چه میزان در تحقق اهداف مدیریت شهری منطقه ۷ موفق بوده اند؟

مبانی نظری

پیشینه تحقیق. تحقیقات انجام گرفته پیشین به چراغی می مانند که مقداری از راه را به ما نشان می دهند و راهگشای ما می باشند و کمکی مؤثر در مسیر انجام پژوهش می نمایند. در زمینه پژوهش حاضر به تحقیقات زیر می توان اشاره کرد:

فنی و همکاران (۱۳۹۳) عملکرد سرای محلات اوین، تجریش و نیاوران را در راستای توسعه مدیریت محلی از نظر ساکنان محلات و مراجعه کنندگان مورد ارزیابی قرار داده و به این نتیجه رسیده اند که هر سه سرای در سه محور اطلاع رسانی، آگاهی بخشی و مشارکت ساکنان دارای عملکرد متفاوت هستند. همچنین مدیریت محله از اصول برنامه ریزی محله محور و حکمروایی خوب شهری فاصله زیادی دارد. شورچه و زنگنه (۱۳۹۰) در مقاله ای با عنوان «تبیین شرایط تحقق حکومت محلی در شهر تهران» به این نتیجه رسیده اند که با توجه به تاریخ اندیشه های شهرشناسی در ایران، مبانی قانونی و حقوقی در مجموعه قوانین مربوط به شهر و شهروندی و شرایط امکان تحقق حکومت محلی به مفهوم دقیق آن تا حد زیادی مطلوب نبوده که به نظر می رسد به دلایل زمینه های تاریخی ضعف در تدوین حقوق و قوانین شهرسازی و اداره امور شهر مشکلات اقتصادی، پایین بودن سرمایه اجتماعی می باشد. مولایی (۱۳۹۰) در پایان نامه خود با عنوان "به کارگیری مصالح هوشمند در طراحی فضاهای فرهنگی - اجتماعی (سرای محله سامیان)" به این نتیجه رسیده است که انسان موجودی اجتماعی و دارای نیازهای اجتماعی می باشد که برای پاسخ به این نیاز خود محتاج به فضاهایی از جنس فضاهای جمعی است. مواد هوشمند می توانند در جهت

تشدید یا تسریع این رفتارها و کنش های اجتماعی عمل کرده و در فضاهای مختلف موجب شکل گیری کنش های بهتر شوند و در بهبود آن کمک کنند. بنابراین می توان فضاهای اجتماعی هوشمند را ظرف رفتارهای جمعی انسان تلفی کرد که می توانند به نیازهای اجتماعی - فرهنگی انسان پاسخ دهند.

مقیمی دینانی (۱۳۸۹) در پایان نامه خود با عنوان "قابلیت های توسعه محله ای در بافت های شهری جدید تهران نمونه موردی محله نارمک" به این موضوع پرداخت که با تاثیر گذاری عوامل برونزا در توسعه شهری همچون روند مدرن گرایی و حضور اتومبیل در شهرها و همچنین الگوی برنامه ریزی شهری وارداتی، نظام فضایی شهرهای کشور و به تبع آن ساختارهای محله ای آنها دچار دگرگونی اساسی شده است. نتیجه این روند محو شدن محله های شهری در میان خیابان کشی های منظم و یکنواخت و اتوبان و بلوک های شهری هم شکل بوده است.

حاجی پور (۱۳۸۵) در مقاله خود با عنوان "برنامه ریزی محله - مبنا رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار" به این نتیجه رسیده که تمرکز زدایی و واگذاری امور به سطوح محلی و خرد و حرکت به سمت یک نظام خودگردان برنامه ریزی و مدیریت محله ای از مشخصه های عمده در رویکرد برنامه ریزی محله مبنا است و اتخاذ رویکرد برنامه ریزی محله مبنا در مدیریت شهری نیازمند یک ساختار نهادی مردم سالار، مشارکتی و از پایین به بالا است. عباسی شکوهی (۱۳۷۹) در پایان نامه خود تحت عنوان "شوراهای اسلامی شهر و مطالعه بررسی میزان موفقیت آنها" به این نتیجه رسید که نقش و جایگاه شوراهای در ساختار مدیریت شهری با وجود قوانین فعال دارای ابهامات زیادی است. به عبارت بهتر با عدم انجام تغییرات در قوانین مذکور تحقق مدیریت شهری واحد و افزایش مشارکت شهروندان در نظام برنامه ریزی و مدیریت شهری ایران امری سخت و دشوار خواهد بود.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

باشد (Morris & Herzs, ۱۹۷۵, p. ۶). محله به عنوان بخشی از شهر تعریف می شود که دارای لبه‌های کارکردی یا فضایی هویت‌مند و ترکیب عملکردهای کوچک مقیاس باشد. یک محله شهری معمولاً متشکل از بیش از یک واحد همسایگی است (Gaffron et al, ۲۰۰۵). محله یک مفهوم جغرافیایی و اجتماعی است. از نظر فیزیکی قسمتی از شهر است که بوسیله مرزهای مشخص شده است. این مرزها می توانند شبکه راه‌ها، خطوط ریلی، رودخانه‌ها، کانال‌ها، فضاهای باز و دارای گونه‌های یکسانی از واحدهای مسکونی باشند؛ یک مرکز تجاری یا مذهبی در مرکز آن قرار دارد؛ از نظر اجتماعی دارای ساکنینی باشد از نظر طبقه اجتماعی یا قومیت دارای تشابه باشند (Mitchell, ۱۹۸۹, p. ۲۵). محله ناحیه ای است که آشنایی با آن باعث آسودگی خاطر می گردد و هر چه شما از خانه به طرف لبه‌های محله حرکت کنید آشنایی شما با مردم مکانهای دیگر کمتر می شود (Krupat, ۱۹۸۵, p. ۱۱۲). محله بافت و برش تقنیک ناپذیر از شهر است واقعیتی اجتماعی و فیزیکی است که در تمام شهرها وجود دارد. از نظر مامفورد محله با مرزهای معین و نیز جایگاه هسته‌ای آن در شهر شناخته می شود (Mumford, ۱۹۵۴). رهنمایی محله را یک واحد جغرافیایی شهری می داند که آن را نه عوارض و پدیده‌های طبیعی بلکه بیشتر قابلیت آرایه‌ی خدمات شهری معین می نماید (رهنمایی ۱۳۶۹، ص ۱۵۰).

مدیریت محله. پیرو دستورالعمل ساماندهی مشارکت های اجتماعی در محلات شهر تهران، مصوب شورای اسلامی شهر تهران و به منظور افزایش مشارکت‌های مردمی در اداره امور شهر از طریق به کارگیری توانمندی‌ها و ظرفیت‌های مادی و معنوی آنان و استفاده از امکانات محلی، مدیریت محله به عنوان یک رکن اجرایی در سطح محله متناسب با رکن مشورتی و نظارتی شورایی ایجاد شده است (شهرداری منطقه ۷ تهران ۱۳۹۱، ص ۱۶). امروزه تحول در مدیریت شهری و اتخاذ مدیریت نو عبارت

آبوت (۱۹۹۶) در مقاله ای با عنوان "مشارکت محله در مدیریت شهری" پیشنهاداتی در خصوص یک تئوری مختلط و عملی در چهار چوب توسعه مشارکتی و مطالعات مورد خاص در شهرهای جهان ارائه داده که در نهایت مشارکت را برای مدیریت شهر در اجتماع‌ها و محله‌های آفریقایی جنوبی فراهم می‌آورد.

بوین و کول (۱۹۹۸) در مقاله‌ای با عنوان "دگرگونی، تکامل و ساختار حکومت های محلی - یک تحلیل تجربی از لندن" با ارائه تئوری ها و کارهای عملی انجام شده در مورد ساختار حکومت ها محلی در نواحی متروپلیتین، به تعریف حکومت های محلی در لندن پرداخته و مفهوم تکه تکه شدن و انواع و یکپارچه شدن و انواع آن را مورد بحث قرار داده است.

مگل (۱۹۹۸) در مقاله‌ای با عنوان "مدیریت شهری (محلی) در کشورهای در حال توسعه" ذکر این مطلب پرداخته که رشد و توسعه اقتصادی ملی و محلی از توسعه شهری و وجود مدیریت شهری کارآمد متأثر بوده و بر همین اساس درصدد بوده تفکرات رایج در مدیریت شهری کشورهای در حال توسعه را مورد نقد و بررسی قرار دهد. و به همین منظور با تعریف مدیریت شهری، سیر تحول و ویژگی ها آن و نیز تعریف برنامه ریزی شهری، مدیریت شهری (محلی) در شهرهای کشورهای در حال توسعه را تبیین نماید.

مفهوم محله. چند وجهی بودن مفهوم محله متخصصین علوم مختلف را بر آن داشته تا هر یک بر اساس تخصص خویش نظرات خود را ابراز دارند. در اوایل قرن بیستم پارک و برگس محله را یک واحد اجتماعی و اکولوژیکی قابل برنامه‌ریزی تعریف نمودند (Randolph, ۱۹۸۴, p. ۵). همچنین کالر محله را مکانی با مرزهای فیزیکی و عادی (Keller, ۱۹۶۸, p. ۸۹)، موریس و هرس محله را از اجتماع مکان و مردم با حس مشترک در یک محدوده‌ای معرفی نمودند که به سهولت برای مردم قابل تردد

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

۱۸۶

است از اداره امور شهر به منظور رشد پایدار مناطق شهری در سطح محلی (با در نظر داشتن و تابعیت از اهداف سیاست‌های ملی اقتصادی و اجتماعی). این روش جدید مدیریت شهری با تأکید بر اجتماعات محلی را می‌توان بخش ناگسستنی تمرکز زدایی در سال‌های اخیر دانست (رضویان ۱۳۸۱، ص ۴۶). به عبارتی دیگر، مدیریت محله سازمانی است محله ای، متشکل از عناصر و اجزاء و بازیگران رسمی و غیر رسمی که دارای کارکرد در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، و کالبدی زندگی محله ای با هدف اداره، هدایت، رهبری، کنترل و نظارت و ارزشیابی همه جانبه محله در راستای اهداف مدیریت شهری است (شهرداری منطقه ۷ تهران ۱۳۹۱، ص ۱۶).

سرای محله. ساماندهی مشارکتهای اجتماعی و فرهنگی در محلات شهر تهران از سال ۱۳۸۸ شروع شد. سرای محله در واقع ستاد هماهنگی کننده و اجرایی پروژه محله سالم است که با استقرار در محله های شهر تهران به عنوان تسهیل گر سطح سلامت ساکنان محله را از طریق مشارکت همگانی و همکاریهای بین بخشی ارتقا می‌بخشد. سراهای هر محله روی ساختار تشکیلاتی و موفقیت پروژه شهر سالم در آن محله مؤثر است. در سرای محله، تمام گام های اجرایی پروژه شهر سالم به اجرا گذاشته می‌شود. دستورالعمل‌های اجرایی و برنامه‌های مصوب شهرداری تهران در خصوص سلامت از طریق مشارکت مردم و همکاری بین بخشی به اجرا گذاشته می‌شود (مولایی ۱۳۹۰، ص ۳۵).

در سرای محله، قبل از هر چیزی می‌بایستی شورای سلامت محله تشکیل شود. تا بتواند طی فعالیت پروژه، نقش به سزایی در هدایت سلامت محله داشته باشد. سراهای محله به عنوان اجرایی‌ترین ساختار حوزه سلامت شهرداری تهران در محلات شناخته شده است. به همین دلیل این مرکز با اطلاع از نیازهای محله‌ای، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و کلان شهری وظیفه دارد برنامه‌هایی را در حوزه‌های

کارشناسی بهداشت، جسم و روان، بهداشت محیط و توانبخشی به اجرا در آورد که بر اساس سیاست‌ها، استراتژی‌ها، مأموریت‌های حوزه سلامت شهرداری تهران، برنامه ریزی و اجرائی برای پایش سلامت جسمی، روانی، محیطی، اجتماعی و معنوی است. اطلاعات کیفی و کمی و قابل بکارگیری در فعالیتهای سرای محله یکی از اهدافی است که می‌بایستی به شیوه‌ای کاملاً علمی طراحی و اجرا شود. در سراهای محله، توسعه شبکه رابطین سلامت در محله یکی از راهکارهای اساسی مشارکت دادن مردم در این رسالت بزرگ است. بنابراین سراهای محله ضمن بررسی نیازهای سلامت محله به عنوان یک واحد اجتماعی، انسانی و زیستی، زمینه های فعالیتی و مداخله ای را برای ارتقای سلامت محله، شهروندان و در نهایت شهر فراهم آورند (همان منبع).

مدیریت شهری. مدیریت و حکمروایی، ظرفیت و توان یکپارچه سازی و سازمان دهی گروه‌های ذی نفع محلی و گروه های اجتماعی از یک طرف و ظرفیت و توان نمایندگی آنانی که در بیرون هستند و نیز تدوین استراتژی‌های واحد و یک دست در مقابل بازار، دولت، شهرها و دیگر سطوح حکومتی از طرف دیگر است (Schwab & Kubler ۲۰۰۱، p. ۵-۷). نوع مدل مدیریت شهری منعکس کننده نگرش حاکم بر تنظیم روابط شورا و شهرداری و مهم‌تر از همه بیانگر میزان مشارکت و قدرت اجرایی است. از طرف دیگر مدل اداره شهر رابطه نزدیکی با حل یا ایجاد مسائل شهری دارد (نظریان ۱۳۹۲، ص ۱۲۵). شهر مجموعه‌ای از فعالیت‌های انسانی، فیزیکی و اجتماعی-اقتصادی است، به همین دلیل ضرورت دارد برای استفاده بهتر از مجموعه فعالیت‌ها و جلوگیری از هدر رفتن نیروها، مدیریتی علمی با استفاده از آخرین یافته‌ها، در مورد بهترین شیوه‌های برخورد با منابع انسانی، محیطی و اقتصادی صورت گیرد (Werna ۱۹۹۵، p. ۳۵۴). اصطلاح مدیریت شهری به دلیل تنوع نگرش‌های موجود، میان رشته‌ای بودن و جدید بودن از لحاظ

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

گردیده و این روند به نوبه خود فقدان و کمبود نهادهای مدنی و مشارکت مردمی را تشدید کرده و باعث تبدیل شدن عرصه مدیریت شهری به یک عرصه تجدید قدرت برای گروههای قدرت سیاسی در سطح ملی شده است. بنابراین مدل شورا- شهردار قوی به عنوان الگوی مناسب توصیه می‌شود (نظریان ۱۳۹۲، ص ۱۲۵).

روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه انجام، توصیفی - تحلیلی بوده و بر اساس مشاهده میدانی و مصاحبه با ۳۳ نفر مدیران محله و دبیران شورایاری منطقه ۷ کلانشهر تهران انجام شده است. ابزار جمع آوری اطلاعات یک پرسشنامه ۲۱ سوالی بوده که با استفاده از مقیاس گذاری لیکرت، پنج گزینه ای طراحی شده است. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ در نرم افزار SPSS استفاده شده و ضریب ۰/۹۲ بدست آمده که نشان دهنده پایایی بالا است. برای اعتبار محتوای پرسشنامه از نظر استادان، مدیران محله، و دبیران بهره گرفته شده است.

قلمرو تحقیق

قلمرو این تحقیق منطقه هفت شهرداری کلانشهر تهران است که با مساحت ۱۵۴۰ هکتار از شمال به مناطق ۳ و ۴، از جنوب به مناطق ۱۳ و ۱۴، از غرب به منطقه ۶ و از شرق به منطقه ۸ کلانشهر تهران محدود می‌شود. منطقه هفت، ۱/۲ درصد مساحت کل کلانشهر شهر تهران را در بر می‌گیرد و از لحاظ وسعت مقام پانزدهم را در بین مناطق کلانشهر تهران دارد. جمعیت ساکن منطقه هفت در سرشماری سال ۱۳۹۰، ۳۰۹۷۴۵ نفر بوده است. در طرح تفصیلی شهرداری منطقه هفت، محله یک واحد فضائی - اجتماعی همگن و هم پیوند است که بر اساس نیازها، روابط و خدمات مشترک و مستقیم ساکنان شکل می‌گیرد و به عنوان واحد پایه برای برنامه ریزی، طراحی و مدیریت شهری به کار می‌رود. شاخص‌های تعیین محله عبارت است

مفهومی متنوع و تا حدی مبهم است. اصولاً پیدایش و رواج اصطلاح مدیریت شهری به مفهوم جدید آن را می‌باید نتیجه تلاش‌های نظری و علمی برای غلبه بر انبوه مشکلات موجود در کلان شهرها به ویژه در نیمه دوم قرن بیستم دانست.

مدیریت شهری در ایران. سابقه مدیریت شهری در ایران به روش امروزه به زمان تصویب «قانون بلدیة» در سال ۱۲۸۶ بر می‌گردد، اما قانون مصوب سال ۱۳۰۹ تحت عنوان جدید بلدیة در زمان پهلوی اول را باید زیر بنای نظام مدیریت شهری و شهرداری در ایران قلمداد نمود. به طور کلی تاریخچه مدیریت شهری در ایران را در دو دوره قبل از انقلاب و بعد از انقلاب اسلامی می‌توان بررسی نمود (حسینی و عاشورلو ۱۳۹۱، ص ۴). سیستم مدیریتی شهر در ایران قبل از انقلاب را می‌توان به شرح ذیل جمع بندی نمود:

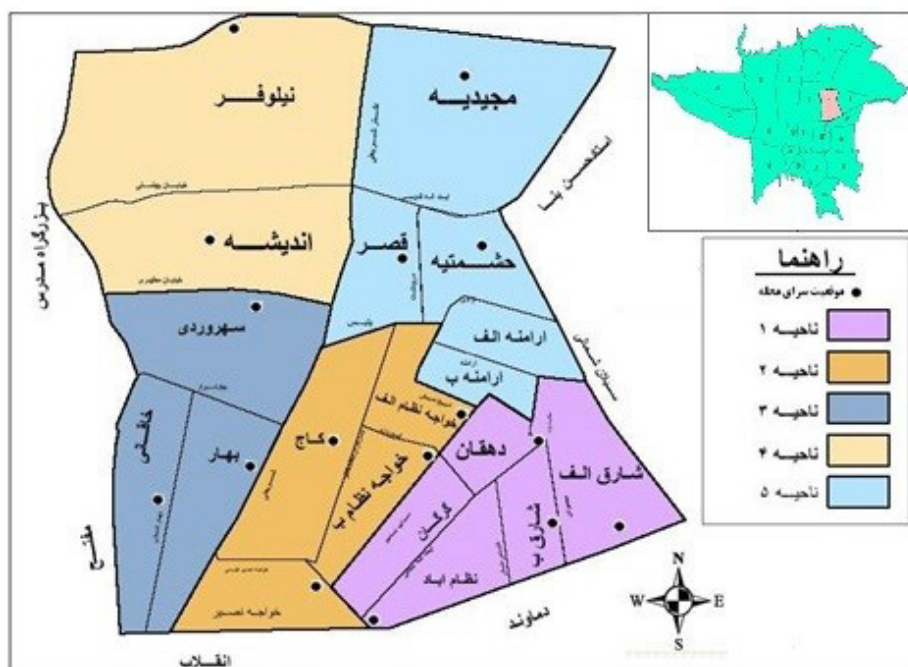
- تمام تصمیمات از بالا به پایین دیکته می‌گردید.
- مردم اعتقادی به نظام اجتماعی و حکومتی نداشتند.
- قواعد اجتماعی تعریف نشده بود و اکثر مردم به آن وقوف نداشتند.
- قواعد در پی مدرنیزاسیون جامعه از بیرون به آن وارد و القاء می‌شد و در تناسب با نیازهای واقعی جامعه رشد نمی‌کرد.
- مردم در تعیین قوانین و ک نترل آن نقش نداشتند.
- به علت ترس از حکومت و استبداد، اطلاعات واقعی درباره وضع کشور موجود نبود
- تکنولوژی جدید، از بیرون جامعه به صورت کالا وارد شده تا به مصرف برسد بدون اینکه دانش و عوارض اجتماعی آن شناخته شود (کامرو ۱۳۷۷، ص ۸۳).

بعد از انقلاب اسلامی، نوع مدل مدیریت شهری در ایران مدل شورا - مدیر شهر است. تحلیل الگوی مدیریتی تهران و ویژگیهای این نوع مدل در ایران به ویژه انتصابی بودن شهردار باعث وابستگی شدید عناصر مدل مدیریت شهری به ساختار کلان قدرت

جدول ۱. نام سراهای منطقه هفت شهرداری تهران به تفکیک ناحیه

ناحیه	۱	۲	۳	۴	۵
نام سرا	نظام آباد	خواجه نصیر- حقوقی	امجدیه- خاقانی	شهید قندی- نیلوفر	ارامنه شمالی
	دهقان	خواجه نظام الملک غربی	سهروردی	عباس آباد- اندیشه	ارامنه جنوبی
	شارق غربی	خواجه نظام الملک شرقی	بهار	قصر	
	گرگان	کاج		حشمتیه	
	شارق شرقی			مجیدیه- دبستان	

شکل ۱. موقعیت سراها در منطقه هفت شهرداری تهران (ماخذ: واحد آمار و GIS شهرداری تهران)

از شاخص‌های جمعیتی - اجتماعی، کالبدی و شاخصهای کارکردی. این منطقه که در قلب تهران قرار گرفته دارای ۵ ناحیه، ۱۹ محله و ۱۹ سرای محله می باشد. از این سراها ۱۶ سرای محله فعالیت بیشتری در منطقه دارند و محلات گرگان، نظام آباد، عباس آباد و اندیشه از محلات مشهور این منطقه هستند. (جدول ۱ و شکل ۱ را ببینید)

یافته های تحقیق

ویژگی های پرسش شوندگان جنسیت. از ۳۳ نفر مصاحبه شده، ۷۸/۸ درصد مرد و ۲۱/۲ درصد زن بوده اند.

سابقه فعالیت، سابقه مدیریت و سابقه در سرا. جدول (۲) سابقه فعالیت مدیران محله و دبیران شورایی را نشان می دهد. همطور که دیده می شود، سابقه دبیران شورایی ها در فعالیت در محله نسبت به مدیران محله بیشتر می باشد و این به دلیل این است که طرح سرای محله و مدیر محله طرحی

برای سنجش میزان موفقیت و نقش سراهای محله در تحقق اهداف مدیریت شهری، ۳۳ نفر از مدیران محله و دبیران شورایی در منطقه هفت با ۲۱ سوال مورد پرسش قرار گرفتند. پاسخ ها در طیف

جدول ۲. سابقه فعالیت مصاحبه شوندهگان در شوراییاری، مدیریت محله و سرای محله؛ منبع: مطالعات میدانی، ۱۳۹۲

ردیف	نام سرا	مدت فعالیت (به ماه)		سابقه فعالیت (به ماه)	
		رئیس هیأت امنا	مدیر محله	هیأت امنا	مدیریت محله
۱	نظام آباد	۷۴	۱	۳۸	-
۲	دهقان	۴۸	۱۵	-	۱۵
۳	شارق غربی	۹۶	۱۳	۳۶	۱۳
۴	شارق شرقی	۷۲	۱۲	-	۱۴
۵	خواجه نصیر حقوقی	۹	۱۵	-	۱۵
۶	خواجه نظام الملک غربی	۱۰۸	۴۴	۴۸	۴۴
۷	کاج	۹۶	۲۴	۹۶	۲۴
۸	امجدیه خاقانی	۴۸	۲۷	-	۲۷
۹	سهروردی - باغ صبا	۷۲	۲۴	-	۵۲
۱۰	بهار	۹۶	-	۶۰	۷۲
۱۱	نیلوفر	۹۶	۲۶	-	۲۶
۱۲	عباس آباد اندیشه	-	۲۶	-	۲۶
۱۳	مجیدیه دبستان	۴۸	۴۵	-	۴۰
۱۴	ارامنه الف	۱۰۸	۴	-	۴
۱۵	ارامنه ب	۱۰۸	۱۷	-	۱۷
۱۶	قصر	۴۸	۵	۴۸	۵
۱۷	حشمتیه	۱۰۸	۲۴	-	۲۴

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

۱۹۰

جدید نسبت به شوراییاری ها می باشد.

اهمیت و موفقیت خانه ها در تحقق اهداف مدیریت شهری

بر اساس مطالعات و مشاهده میدانی و تطبیق آن با مصاحبه ای که انجام شد، خانه های سلامت، خانه تسنیم و خانه علم و زندگی از طرف مردم با استقبال بیشتری مواجه شده و فعال تر از بقیه خانه ها می باشند. با توجه به یافته های پرسشنامه نظرخواهی از مدیران محله و دبیران شوراییاری که تا چه حد کارکردهای سرای محله (خانه ها) در فعالیتهای فرهنگ و اجتماعی مدیریت شهری موفق بوده است، آزمون میانگین تک نمونه ای برای اهمیت خانه ها در سراهای محله از دید مدیران و دبیران، نشان می دهد که این افراد در این مورد موافق بوده اند که خانه های موجود در سرا که کارکردهای اصلی سرا می باشند از اهمیت بسیار زیادی در سرا

برخوردار است (جدول ۳). علی رغم اهمیت این خانه ها از نظر پرسش شوندهگان در آزمون فوق مبنی بر موفقیت خانه ها و نقش آنها در تحقق اهداف مدیریت شهری، بجز خانه های سلامت، علم و زندگی و اسباب بازی در بقیه خانه ها در سطح ۹۵ درصد میزان موفقیت معنی دار نیست. جدول (۴) در این جا حدث تحقیق بر این است که وجود سرای محله در محلات باعث موفقیت بیشتر مدیریت شهری می شود و می تواند به عنوان عامل مثبتی در تحقق اهداف مدیریت شهری در نظر گرفته شود. از آنجایی که سرای محله و خانه های آن مکانی در محله است که از طرف شهرداری در این مکان ساماندهی شده است می تواند در مدیریت شهری نقشی اساسی داشته باشد. برای این فرضیه، در مرحله اول میزان اهمیت و موفقیت به صورت جدا نشان داده شده است و بعد برای آزمون این حدث و

فرضیه از ضریب موفقیت و اهمیت خانه ها استفاده گردید به این صورت که میزان موفقیت و میزان اهمیت خانه ها در هم ضرب شده و در قالب آزمون میانگین تک نمونه ای مورد سنجش قرار گرفت. با توجه به داده های جدول (۵) و معنی دار نبودن آزمون در سطح ۹۵ درصد اطمینان، از نظر پرسش‌شوندگان هیچکدام از خانه‌ها در پیشبرد اهداف مدیریت شهری موفق نبوده‌اند. در مرحله دوم برای اساس مدلی از اهداف مدیریت شهری در سطح محله (شکل (۲) و با توجه به

جدول ۳. توزیع پاسخ ها در مورد میزان اهمیت فعالیت خانه ها و آزمون میانگین تک نمونه ای در مورد آنها؛ منبع: مطالعات میدانی، ۱۳۹۲.

d.f.	Sig	T	Test value	میانگین	فراوانی نظرات					میزان اهمیت در تحقق اهداف مدیریت شهری
					خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۳۲	۱۶.۶۰۵	۳	۴,۶۱	۲۱	۱۱	۱	۰	۰	خانه سلامت
۳۲	۹.۹۴۶	۳	۴,۱۸	۱۰	۲۰	۲	۱	۰	خانه علم و زندگی
۳۲	۹.۳۸۱	۳	۴,۱۵	۱۳	۱۳	۶	۱	۰	خانه تسنیم
۳۲	۷,۹۳۴	۳	۴,۳۳	۱۶	۱۴	۱	۲	۰	خانه ورزش
۳۲	۵.۴۰۷	۳	۳,۹۴	۱۰	۱۵	۵	۲	۱	خانه کتاب
۳۲	۸.۱۹۲	۳	۴,۰۹	۱۰	۱۷	۵	۱	۰	خانه پژوهش
۳۲	۶.۲۲۰	۳	۴,۰۳	۱۲	۱۲	۸	۰	۱	خانه فرهنگ و هنر
۳۲	۵.۸۳۱	۳	۴,۰۳	۱۳	۱۱	۷	۱	۱	خانه اسباب بازی
۳۲	۴.۴۳۲	۳	۳,۸۸	۱۱	۱۳	۵	۲	۲	خانه دوام و ایمنی
۳۲	۶.۳۰۵	۳	۴,۰۶	۱۲	۱۴	۵	۱	۱	خانه رفاه و خدمات اجتماعی
۳۲	۶.۴۳۱	۳	۴,۲۱	۱۸	۸	۴	۲	۱	خانه کارآفرینی
۳۲	۷.۵۱۴	۳	۴,۱۲	۱۳	۱۲	۷	۱	۰	خانه فناوری
۳۲	۱۰,۰۰۰	۳	۴,۳۶	۱۷	۱۲	۳	۱	۰	خانه قرآن و عترت

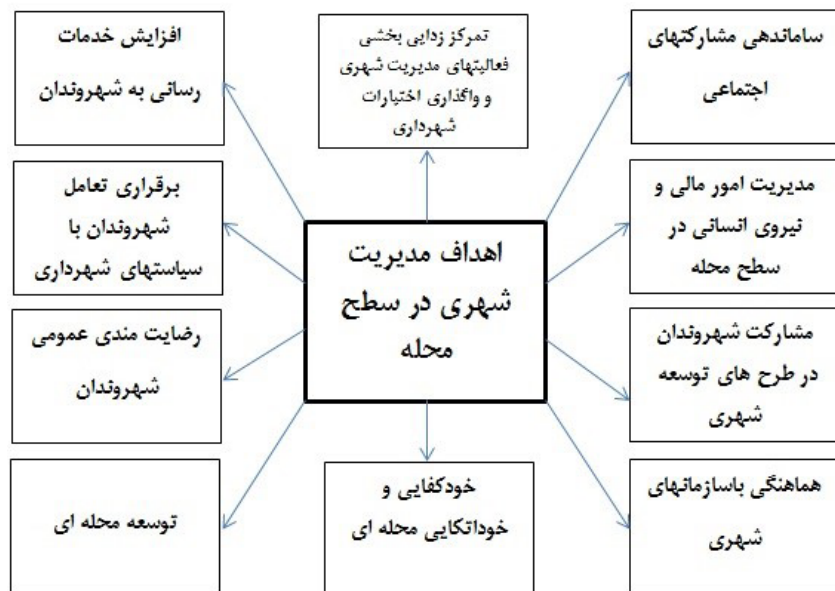
جدول ۴. توزیع پاسخ ها در مورد میزان موفقیت فعالیت خانه ها و آزمون میانگین تک نمونه ای در مورد آنها؛ منبع:

مطالعات میدانی، ۱۳۹۲

df	Sig	T	Test value	میانگین	فراوانی نظرات					میزان موفقیت در تحقق اهداف مدیریت شهری
					خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۳۲	...	۴,۱۵۷	۳	۳,۵۵	۴	۱۱	۱۷	۱	۰	خانه سلامت
۳۲	۰,۰۰۲	۳,۳۳۹	۳	۳,۵۵	۵	۱۳	۱۰	۵	۰	خانه علم و زندگی
۳۲	۰,۱۴۷	۱,۴۸۶	۳	۳,۲۱	۲	۹	۱۶	۶	۰	خانه تسنیم
۳۲	۰,۵۴۵	-۰,۶۲۷	۳	۲,۸۸	۲	۹	۸	۱۱	۳	خانه ورزش
۳۲	۰,۰۱۸	-۲,۴۸۴	۳	۲,۵۲	۲	۴	۹	۱۲	۶	خانه کتاب
۳۲	۰,۱۱۹	۱,۶۰۴	۳	۳,۲۷	۳	۱۱	۱۲	۶	۱	خانه پژوهش
۳۲	۰,۸۸۴	-۰,۱۷۴	۳	۲,۹۷	۳	۹	۹	۸	۴	خانه فرهنگ و هنر
۳۲	۰,۰۰۲	۳,۴۵۴	۳	۳,۶۷	۵	۱۰	۱۳	۲	۱	خانه اسباب بازی
۳۲	۰,۴۵۴	-۰,۷۵۸	۳	۲,۸۵	۳	۵	۱۴	۶	۵	خانه دوام و ایمنی
۳۲	۰,۴۳۲	۰,۷۹۶	۳	۳,۱۵	۴	۸	۱۲	۷	۲	خانه رفاه و خدمات اجتماعی
۳۲	۰,۱۷۴	۱,۳۹۲	۳	۳,۲۷	۴	۱۲	۸	۷	۲	خانه کارآفرینی
۳۲	۰,۰۹۶	۱,۷۱۵	۳	۳,۳۰	۴	۱۰	۱۲	۶	۱	خانه فناوری
۳۲	۰,۳۶۱	۰,۹۲۶	۳	۳,۱۵	۲	۱۰	۱۳	۷	۱	خانه قرآن و عترت

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

شکل ۲. مدل تحقیق از اهداف مدیریت شهری در سطح محله

جدول ۵. آزمون میانگین تک نمونه ای میزان موفقیت و اهمیت خانه ها در مدیریت شهری؛ منبع: مطالعات میدانی، ۱۳۹۲

ردیف	اهمیت خانه ها X موفقیت	T	df	sig	میانگین	Test Value
۱	خانه سلامت	۱,۸۳۵	۳۲	۰,۰۷۶	۱۶,۴۲۴۲	۱۵
۲	خانه علم و زندگی	۰,۰۶۷	۳۲	۰,۹۴۷	۱۵,۰۶۰۶	۱۵
۳	خانه تسنیم	-۱,۵۹۰	۳۲	۰,۱۲۲	۱۳,۶۰۶۱	۱۵
۴	خانه ورزش	۲,۶۹۴	۳۲	۰,۰۱۱	۱۲,۴۸۴۸	۱۵
۵	خانه کتاب	-۵,۱۰۴	۳۲	۰,۰۰۰	۱۰,۱۸۱۸	۱۵
۶	خانه پژوهش	-۱,۵۷۹	۳۲	۰,۱۲۴	۱۳,۵۴۵۵	۱۵
۷	خانه فرهنگ و هنر	-۲,۲۴۸	۳۲	۰,۰۳۲	۱۲,۴۸۴۸	۱۵
۸	خانه اسباب بازی	-۰,۴۷۸	۳۲	۰,۰۶۴	۱۴,۵۱۵۲	۱۵
۹	خانه دوام و ایمنی	-۳,۲۷۰	۳۲	۰,۰۰۳	۱۱,۴۸۴۸	۱۵
۱۰	خانه رفاه و خدمات اجتماعی	-۱,۵۱۰	۳۲	۰,۰۱۴۳	۱۳,۳۳۳۳	۱۵
۱۱	خانه کارآفرینی	-۰,۴۵۹	۳۲	۰,۶۴۹	۱۴,۴۵۴۵	۱۵
۱۲	خانه فناوری	-۰,۹۳۰	۳۲	۰,۳۵۹	۱۴,۰۰۰۰	۱۵
۱۳	خانه قرآن و عترت	-۱,۳۵۷	۳۲	۰,۱۸۴	۱۳,۸۱۸۲	۱۵

مدیریت محله را موفق می‌دانند. از نظر مدیریتی مالی و نیروی انسانی مشکلاتی دارند. سرای محله در خدمات شهری به محله موفق بوده است. رضایت مندی عمومی ساکنین محلی را از این پروژه زیاد و خیلی زیاد برآورد می‌کنند. احداث سرای محله

سوالاتی که از مدیران و دبیران پرسیده شده آزمون میانگین تک نمونه ای انجام شده است. همانطور که در جدول (۶) نشان داده شده با توجه به معنی داری در سطح ۹۵ درصد اطمینان، این طرح در ساماندهی مشارکتهای اجتماعی در محله موفق بوده است. طرح

جدول ۶. آزمون میانگین تک نمونه‌ای در خصوص نقش سراها در تحقق اهداف مدیریت شهری؛ منبع: مطالعات میدانی، ۱۳۹۲

Test Value	میانگین	Sig	df	T	سوالات
۳	۳,۶۷	۰,۰۰	۳۲	۵,۲۰	تا چه حد طرح ساماندهی مشارکتهای اجتماعی در محله موفق بوده است؟
۳	۳,۴۵	۰,۰۰۵	۳۲	۳,۰۰	تا چه حد سپردن بخشی از فعالیتهای مدیریت شهری به سرای محله موفق بوده است؟
۳	۳,۲۴	۰,۰۷۳	۳۲	۱,۸۵	تا چه حد سراهای محله رویکرد مدیریتی دارند؟
۳	۳,۷۳	۰,۰۰	۳۲	۴,۷۷	تا چه حد طرح مدیریت محله را موفق می دانیم؟
۳	۴,۳۶	۰,۰۰	۳۲	۱۰,۵۵	تا چه حد سراها از نظر مدیریت مالی و نیروی انسانی مشکلاتی دارند؟
۳	۳,۲۱	۰,۱۲۹	۳۲	۱,۵۶	تا چه حد سرای محله در تمرکز زدایی و واگذاری اختیارات شهرداری موفق بوده است؟
۳	۲,۹۱	۰,۶۰۹	۳۲	-۰,۵۲	تا چه حد سرای محله در خدمات شهری به محله موفق بوده است؟
۳	۳,۲۴	۰,۱۶	۳۲	۱,۴۴	تا چه حد سرای محله به عنوان یک مدیریت محله باعث برقراری تعامل شهروندان و سیاست های شهرداری شده است؟
۳	۳,۲۱	۰,۱۸۲	۳۲	۱,۳۷	تا چه حد سرای محله در فرایند تهیه و اجرای طرح ها توسعه شهری از شهروندان نظر خواهی می شود؟
۳	۳,۴۸	۰,۰۰۴	۳۲	۳,۰۸	تا چه حد رضایت مندی عمومی ساکنین محلی را از این پروژه برآورد می کنید؟
۳	۲,۳۰	۰,۰۰۱	۳۲	-۳,۷۳	تا چه حد ساخت سرای محله با سایر سازمانها هماهنگ شده است؟
۳	۲,۴۸	۰,۰۰۲	۳۲	-۳,۴۰	تا چه حد سرای محله خودکفا می باشد؟
۳	۱,۶۱	۰,۰۰	۳۲	-۱۰,۱۶	تا چه حد احداث سرای محله پیامدهایی منفی دارد؟
۳	۴,۵۸	۰,۰۰	۳۲	۱۴,۷۵	تا چه حد احداث سرای محله پیامدهای مثبت دارد؟
۳	۳,۸۲	۰,۰۰	۳۲	۴,۹۵	تا چه حد سرای محله در برطرف کردن مشکلات محله مؤثر بوده است؟
۳	۳,۲۱	۰,۱۸۲	۳۲	۱,۳۷	تا چه حد از برنامه هایی که شهرداری برای سرای محله گذاشته است، رضایت دارید؟

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

۱۹۳

از آنجایی که سرای محله به عنوان یک مکان برای سلامت محله و نیز به عنوان ساماندهی و کمک به مدیریت شهری می باشد، و با توجه به اینکه تعداد خانه ها در سرای محله ۱۴ خانه می باشد که ۱۳ خانه آن فعال هستند و نیز تمام فعالیتهای این خانه ها در کتابچه کوچکی آمده است ولی این فعالیتهای در کمترین سرایی اجرا می شود، و اگر هم در سرایی تعداد خانه هایی فعال باشد با مشارکت کمی روبرو می باشد، به خاطر عدم وجود اطلاع مردم از وجود سرا در محله خودشان با استقبال کمی مواجه می باشند. ولی با توجه به تحقیقات و طبق مشاهده های میدانی و آمارهایی که از مدیران محله به دست آمده، مشخص می شود که خانه های سلامت، علم و زندگی و خانه تسنیم دارای موفقیت بیشتری نسبت به سایر خانه ها بوده و همچنین مشخص شد که سراهای محله در محلات مختلف از نظر کارکردی

پیامدهای مثبت دارد. سرای محله در برطرف کردن مشکلات محله مؤثر بوده است. در مقابل، با توجه به نظر پرسش شوندگان، سراهای محله رویکرد مدیریتی کمی دارند. سرای محله در تمرکز زدایی و واگذاری اختیارات شهرداری موفقیت کمی داشته است. سرای محله در خدمات شهری به محله موفق نبوده است. سرای محله به عنوان یک مدیریت محله کمتر باعث برقراری تعادل شهروندان و سیاست های شهرداری شده است. سرای محله در فرایند تهیه و اجرای طرح ها توسعه شهری کمتر از شهروندان نظر خواهی می کند. در ساخت سرای محله با سایر سازمانها هماهنگی نشده است. سرای محله خودکفا نمی باشد. از برنامه هایی که شهرداری برای سرای محله گذاشته است، رضایت اندکی دارند.

نتیجه گیری و پیشنهادها

تا ناظران افتخاری در سطح شهر شکل گیرند و از سوی دیگر ارتباط موثری بین شهروندان و شهرداری برای انعکاس مشکلات برقرار شود.

۸. همایش‌ها و نشست‌های علمی با موضوع توسعه محله‌ای و با تاکید بر چشم انداز توسعه شهری برگزار شود.

۹. بسترهای مناسب برای سپردن کار مردم به مردم ایجاد شود.

۱۰. ضمن ارتباط مستقیم، جلسات هم‌اندیشی بین مسئولان شهری با ساکنان محلات به صورت منسجم و در درون محلات برگزار شود.

۱۱. نیاز محله کارشناسی شود و دستوری نباشد. بهتر این است که از حالت دستوری در بیاید.

۱۲. ساعت کار سرای محله به تریبی است که بیشتر مخاطبان آن را خانم‌ها یا کودکان تشکیل می‌دهند؛ باید تدبیری اندیشیده شود تا در زمانهای دیگر نیز به افراد دیگر جامعه مثل کارمندان و شاغلین خدمات دهی کند.

۱۳. قانون‌های کاربردی تدوین شود.

۱۴. بیشتر فعالیت‌های محله در جهت پیشبرد اهداف شهرداری و فقط کمی از آن با توجه به نیاز و خواست اهالی بوده لذا اگر هدف مدیریت شهری از طرح مدیریت محله را حضور مردم برای برنامه‌ریزی محلی بدانیم لازم است در جهت این هدف حرکت شود.

۱۵. از نظر مالی و نیروی کارشناسی تقویت شوند.

۱۶. تعریف دقیق تری از خانه‌ها و کانون‌ها به عمل آید.

۱۷. برای جذب بیشتر اقشار مختلف مردم محله، توجه بیشتری به خانه‌ها از سوی سازمان‌های مرتبط بشود.

فهرست منابع

۱. حاجی پور، خلیل (۱۳۸۵) برنامه‌ریزی محله- مینا رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار. نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۶، ص ۴۶-۳۷.
۲. حسینی، سیدمصطفی و عاشورلو، مهرباب (۱۳۹۱)

و میزان فعالیت با یکدیگر دارای تفاوت معناداری هستند و نیز موفقیت‌سراهای محله در تحقق اهداف مدیریت شهری، به علت عدم دستیابی محقق به شواهد کافی مورد تأیید قرار نگرفت.

سراهای محله با وجود کارکردهای مثبتی که می‌توانند داشته باشند با مسائل عدیده‌ای روبرو هستند و به دلیل اینکه هنوز در آغاز راه قرار دارند نیاز به زمان و توجه کافی از طرف نهادهای مدیریت شهری دارند تا به موفقیت در ایفای نقش‌شان نزدیک‌تر شوند. در جهت این هدف پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. سرای محلات باید با شهرداری هماهنگی ویژه‌ای داشته باشد.

۲. از نظر کالبدی و مکانی بیشتر به سراهای محله توجه شود.

۳. ذی‌نفع‌های سراهای محله بیشتر مردمان محله از هر قشری می‌باشند. پس بهتر است که سرای محله به عنوان یک خانه‌ای باشد که بتواند تمام خواسته‌های مردم محله خود را برآورد کند البته با پشتیبانی مقامات بالاتر.

۴. سرای محله در بعد فرهنگی و اجتماعی تا حدودی رو به پیشرفت است، و بهتر است که در معاونت‌های دیگر این طرح جایگاهی پیدا کند و باعث متوقف شدن در دیگر حوزهای شهری نشود.

۵. کارها و فعالیتهایی که از بالا ارائه می‌شود از حالت گزارشی به حالت عملیاتی و کاربردی تبدیل شود، البته این کار انجام شده ولی میزانش کم می‌باشد.

۶. با توجه به طرح نو پا بودن، روابط بین دبیران محترم و مدیران به حد متعارف نرسیده است و خلاء قانونی دارد. بهتر است که در این زمینه نیز به هماهنگی لازم برسد.

۷. اجرای طرح‌هایی به منظور مشارکت بیشتر شهروندان در اداره شهر، به منظور بستر سازی و ایجاد زمینه‌های مشارکت مردمی در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری که از یک سو کمک می‌کند

بررسی و مقایسه تطبیقی مدیریت شهری در ایران و جهان. چهارمین همایش علمی سراسری دانشجویان جغرافیا.

۳. رضویان، محمدتقی (۱۳۸۱) مدیریت عمران شهری. انتشارات پیوند نو، چاپ اول، تهران.

۴. رهنمایی، محمدتقی (۱۳۶۹) مجموعه مباحث و روش های شهرسازی (جغرافیا). چاپ اول، وزارت مسکن و شهرسازی مرکز تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، تهران.

۵. شهرداری تهران (۱۳۹۲) معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، واحد آمار و GIS.

۶. شهرداری منطقه ۷ تهران (۱۳۹۱) راهکارهای مدیریت محله. چاپ اول، انتشارات ستایش حقیقت، تهران.

۷. شورچه، محمود و زنگنه، سعید (۱۳۹۰) تبیین شرایط تحقق حکومت محلی در شهر تهران. سومین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری، مشهد.

۸. شیعه، اسماعیل (۱۳۸۸) مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی شهری. چاپ هشتم، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران.

۹. عباسی شکوهی، حمید (۱۳۷۹) شوراهاى اسلامى شهر و مطالعه بررسى میزان موفقیت آنها. پایان نامه کارشناسی ارشد شهرسازی، دانشگاه تربیت مدرس.

۱۰. فنی، زهره و صارمی، فرید (۱۳۸۷) چالش های پیش روی نظام مدیریتی محله محور در توسعه پایدار کلان شهر تهران، نشریه صغه، سال ۱۷، پاییز و زمستان.

۱۱. فنی، زهره؛ توکلی نیا، جمیله؛ قربانی، حمید و سلطان زاده، اکبر (۱۳۹۳) ارزیابی عملکرد سرای محلات در راستای توسعه مدیریت محلی؛ نمونه موردی: سرای محلات اوین، تجریش و نیاوران. مدیریت شهری، شماره ۳۶.

۱۲. کامروا، محمد علی (۱۳۷۷) شهر سازی معاصر. انتشارات دانشگاه دانشگاه تهران.

۱۳. محمدیان، مهرداد (۱۳۸۱) بررسی زمینه ها و تنگناهای مشارکت اجتماعی - اقتصادی شهروندان در

مدیریت شهری. پایان نامه ارشد.

۱۴. مقیمی دینانی، لیلاداد (۱۳۸۹) قابلیت های توسعه محله ای در بافت های شهری جدید تهران، نمونه موردی: محله نارمک. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور.

۱۵. مولایی، محمدمهدی (۱۳۹۰) به کارگیری مصالح هوشمند در طراحی فضاهای فرهنگی و اجتماعی؛ مطالعه موردی طراحی سرای محله سامیان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

۱۶. نظریان، اصغر (۱۳۹۲) ضرورت بازبینی مدل مدیریت شهر تهران و انتخاب مدل برتر. نشریه مدیریت شهری و روستایی، دوره ۱۱، شماره ۳۱.

17. Abbott, John (1996) Sharing the City: Community Participation in. Urban Management. London: Earthscan Publications Ltd.

18. Gaffron, Philine, Huismans, Gé, Skala, Franz (eds.) (2005) ECOCITY Book I 'A better place to live'. Hamburg, Utrecht, Vienna.

19. Keller, S. (1968) The Urban Neighborhood. New York: Random House.

20. Krupat, E. (1985) People in Cities. The Urban Environment and its Effects, Cambridge, Cambridge University Press.

21. Mitchell, G. D. (1989) A New Dictionary of Sociology. Routledge and Kegan Paul, LTD, London.

22. Morris, D. and Hess, K. (1975) Neighborhood Power. Boston. MA: Beacon Press.

23. Mumford Louise (1954) The Neighborhood and Neighborhood Unit' Town Planning Review, Vol. 24.

24. Randolph, T. Hester, Jr. (1984), Planning Neighborhood Space with People. University of California, Second Edition.

25. Schwab B. and Kuhbler, D. (2001) Metropolitan governance and the "democratic deficit"; Theoretical

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

issues and empirical findings. Paper presented at the conference Area-based initiatives in contemporary urban policy, Danish Building and Urban Research and European Urban Research Association, Copenhagen 17 - 19 May.

26. Werna, E. (1995) The management of urban development, or the ... Problems and premises of an elusive concept. *Cities*, 12(5), pp. 353–359

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۵۴ بهار ۹۸
No.54 Spring 2019

■ ۱۹۶ ■